

Koplampen

De Europese leiders blijven staren in de koplampen van de Griekse schulden crisis. De kosten van het kopen van tijd lopen zo dramatisch op dat aan de periode van het pappen en nathouden snel een einde moet komen. De regeringsleiders verliezen met het vertoende 'slow motion' crisismanagement niet alleen het vertrouwen van financiële markten, maar ook van hun kiezers. De rek begint uit de gevraagde solidariteit te geraken. Ook omdat de steeds beloofde oplossing er niet is gekomen. Sarkozy en Merkel proberen nu de geleerden achter zich te sluiten door te dreigen dat als de euro verloren gaat, Europa ook verloren gaat. Echter, het Europa waar ze op doelen, is een zwakke uitbouw gebleken.

dat wat minder speelruimte omdat ze graag de wisselkoers stabiel willen houden ten opzichte van de belangrijkste handelspartners, maar het geeft net wat meer beleidsruimte in de huidige periode van crisis. Zij houden zich uit welbegrepen eigenbelang zo goed mogelijk aan het stabilisatiepakket omdat zij anders uit de pas gaan lopen en niet kunnen rekenen op de solidariteit van andere landen. Een discipline die we graag hadden zien toegepast op de zwakkere deelnemers.

Vlucht

De allengs hogere kosten om de bestaande monetaire afspraken gestand te doen, hebben de leiders verleid de vlucht naar voren te opperen. Er moet dan maar een politieke unie komen. Er moet dus nog een verdieping komen op de al wankele uitbouw. Gezien het verloop van de discussies en de verschillen in institutionele cultuur van de lidstaten komt dit als een wat ongeloofwaardig voorstel naar voren. Het smijten met verwijten en het uiten van vooroordelen van de afgelopen twee jaar heeft de gemeenschap aardig gespleten, van warme Europese gevoelens voor elkaar is weinig meer over. De toon wordt steeds schriller en steeds meer landen krijgen onder uit de zak van Sarkozy en Merkel. Een politieke unie wordt daarmee een bijkans komisch voorstel; het komt steeds meer over als een juridische vorm van overname van de landen die beide geplaagde leiders s'nachts wakker houden. Hoe de overdracht van verdere soevereiniteit uitgelegd moet worden aan de

geplaagde kiezer die het geloof in Europa per dag meer verliest door de eindeloze opeenvolging van crisistoppen weet niemand, noch lijkt men bezorgd over de politieke stabiliteit in de lidstaten. Terwijl de wanhoop van mensen in verschillende lidstaten toeneemt, wordt hard gewerkt aan een totale ont koppeling van politiek en samenleving. Dat is geen democratisch gat meer, maar een kloof.

Behoud

Nergens hoor je leiders of andere vertegenwoordigers spreken over de stevige fundamenten van de douane unie en economische unie die de EU ook is. Het einde van Europa is toch niet het terugval len op deze verworvenheden en van daaruit opnieuw verkennen hoe en wanneer opnieuw gestalte kan worden gegeven aan diepere integratie? Toch is dat wat je moet concluderen als je de leiders beluistert. Het keuzemenu wordt verschaald tot een digitale ja/nee-keuze. Dat is een breuk met het verleden. Eerder werden, bijvoorbeeld tijdens de economische roerige jaren '70, de voornemens tot verdere integratie rustig ter zijde geschoven tot betere tijden aanbraken. Papier is geduldig. De pragmatische oplossingen van de generatie leiders voor ons lijkt nu te ontbreken en ze lijken nu een

alles-of-niets-spel te spelen. Natuurlijk zijn de belangen groot, de financiële hete aardappel wordt verwoed heen en weer geschoven. Kleine landen voelen de bui al aankomen, voor het aanzitten met de 'groten' wordt straks een hoge prijs gevraagd, omdat in dit gooi en smijtnetwerk vragen van rechtvaardigheid en proportionaliteit naar de achtergrond verdwijnen.

In de wacht

De uitdagingen op andere gebieden dan het monetaire zijn echter ook groot. De verduurzaming van de Europese economie vergt veel aanpassingen. Er is ook veel geïnvesteerd in de gedachte dat de interne energiemarkt tot stand komt. Wanneer komt er een boodschap dat, met of zonder euro, deze agenda gewoon overeind kan blijven? Onze leiders kijken verblind in de koplampen van de eurocrisis en vergeten dat Europa zoveel meer is. De eurocrisis begint te lijken op een eindeloze herhaling van de 'stem van Europa', boven in beeld staat echter een boodschap: u kijkt naar een herhaling, u kunt niet meer stemmen.

Coby van der Linde is hoofd van het Clingendael International Energy Programme en hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen. ■

Door
Coby van der
Linde

Het dreigen van de Duitse bondskanselier Merkel en de Franse president Sarkozy komt niet geloofwaardig over. Immers, de groep van eurolanden bestaat uit 17 landen. De andere 10 landen doen er (nog) niet aan mee. De keuze van Denemarken, Zweden en het Verenigd Koninkrijk om niet mee te doen betekende toch ook niet het einde van Europa? Deze landen doen gewoon mee met de interne markt maar met behoud van het eigen monetaire beleid. In goede tijden geeft ze